

УДК 72.012 (043.2)

Трошкіна О.А., к. арх., доц.
Ковалик М.В., магістрант²²
Національний авіаційний
університет, Київ

**ВПЛИВ МАСШТАБНОСТІ НА ПРОЕКТУВАННЯ НОВИХ ФОРМ
В ІСТОРИЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Анотація: в статті розглядаються фактори, що впливають на масштабність сучасної архітектури в історичному середовищі. На прикладах закордонного та вітчизняного досвіду виявлено особливості інтеграції нових форм в історичне середовище.

Ключові слова: масштаб, масштабність, сучасна архітектура, історичне середовище.

Постановка проблеми. Актуальність теми визначається, в першу чергу сучасним станом міського історичного середовища та необхідністю підвищення комфортності та естетичності міст.

Історичні міста з їх старовинними архітектурними скарбами – це особливий з містобудівної точки зору простір, що вимагає дбайливого ставлення. В той же час будівництво нових об'єктів в контексті існуючої забудови – очевидна необхідність, з якою стикається будь-яке місто, яке потребує інтенсивного розвитку.

Формування міського середовища не є справою одного століття, це праця багатьох поколінь. Кожне століття залишає свій відбиток на зовнішності міста, на особливостях стильового рішення будівель, формуючи характерну тканину міста. Саме тому одним з найперших завдань, пов'язаних з

---

²² © Трошкіна О.А., Ковалик М.В.

Проблеми розвитку міського середовища. Вип.1 (11) 2014

розвитком міського простору, є збереження історичного середовища.

В даний час при проектуванні нових будівель не враховуються членування історичних будівель, і нові об'єкти різко впроваджуються в історичне середовище. Проблема масштабності неминуче виникає і з цілком об'єктивної причини. Інженерно-технічний прогрес відкриває необмежені можливості збільшення фізичних розмірів, зводяться споруди по всіх координатних напрямках. Природне прагнення скористатися цими новими матеріальними засобами. Середовище стає дискомфортним через втрату ставлення до нього, тобто антигуманним. А масштабність якраз і є вираженням гуманності.

Сьогодні забудовується кожен вільний клаптик землі, тому проблема включення нових архітектурних об'єктів в сформовану забудову є дуже актуальною.

Мета роботи полягає у визначенні особливостей проектування нових форм в історично сформованому середовищі з дотриманням масштабності.

Виклад основного матеріалу. З розвитком міст відбувається зміна масштабів їх планувальних структур і їх окремих елементів. У цьому зв'язку проблеми масштабу і масштабності виходять на перший план. Масштаб як складова гармонійного цілого, багато в чому визначає архітектурно-художній вигляд міста, з одного боку, і відповідність між функціональними процесами і їх естетичним вираженням з іншого боку. Масштаб впливає на художнє формування міста та його естетичний вигляд.

Як правило, масштаб залежить від характеру споруди. Це означає, що всі основні поділки і силует, пластика і деталювання тієї чи іншої споруди, її обладнання та виробів

Проблеми розвитку міського середовища. Вип.1 (11) 2014

повинні обов'язково відповідати масштабу оточення. Така закономірність заснована на функціональних і художніх особливостях композиції.

Весь навколишній предметний світ повинен бути масштабним відносно людини. Якщо кажуть, що річ не масштабна, то це, в першу чергу, означає, що вона не масштабна відносно людини. Відчуття масштабності – це реально-матеріальне сприйняття людиною окремих явищ в їх конкретній величині. Поняття про реальну величину і масштаб предметів виникає в процесі їх порівняння один з одним і з розмірами тіла людини. Згідно законів природи весь рослинний і тваринний світ співрозмірний, масштабний.

Щоб краще виразити масштаб будівлі, потрібно дотримуватися масштабних закономірностей побудови її форми аналогічно закономірностям, що існують у природі. До масштабних закономірностей відносяться різноманітні форми масштабних зв'язків (схема 1). Щоб краще виразити масштаб виробу, потрібно дотримуватися масштабних закономірностей побудови його форми аналогічно закономірностям, що існують у природі.

Головне для будь-якого міста – розвиватися за певними законами, а будівничі повинні знати їх і дотримуватися. Не винятком є і столиця нашої держави, де відбувається постійне протистояння плину часу, різних стилів в зодстві, нового та старого.

Щоб нові будівлі все-таки гармоніювали на історичному тлі Києва, фахівці радять обговорювати будь-які зміни з громадськістю та науковцями, зводити фасади будинків у тому стилі, що й їх історичні сусіди, а новобудови не мають перевищувати висоти давніх споруд. Наразі своє справжнє обличчя (частково) мають лише кілька місць

Проблеми розвитку міського середовища. Вип.1 (11) 2014

столиці: Андріївський узвіз, вулиці Михайлівська, Ярославів Вал, Володимирська та Золоторитська. Аби зберегти хоча б їх, фахівці радять надати будівлям на цих вулицях статус пам'яток містобудування [1].

Схема 1
Форми масштабних зв'язків

Саме тому найкращим шляхом для вписування сучасної форми в стару архітектурну забудову є мінімізація контрастності стилю, а у випадку хмарочосів – це найменш контрастна форма, спрощена по силуету, що не має різкого кольорового контрасту. Лише така забудова має право на існування поряд з пам'ятками архітектури, якщо постає нагальна необхідність їх сусідства. У іншому випадку сучасні споруди слід розміщувати подалі від історичної забудови, у нових районах, коли не виникатиме різкого контрасту форм. Тільки таким чином можна буде зберегти історичну цілісність забудови та осучаснити загальний вигляд міста вцілому.

Нова форма в архітектурі міста – не примха, а необхідність, одна з умов розвитку нового суспільства, що має свій стиль, очолює свою епоху. Вдалим прикладом проектування сучасної архітектури в історично сформованому середовищі є «Танцюючий будинок», він же

«Джинджер і Фред» (рис. 1). Незважаючи на те, що вікна ніби скачуть по фасаді, вони є гармонійним продовженням існуючих фасадів історичної забудови. Спостерігається ритм і метр в членуванні будинків, окремих їхніх елементів і архітектурних деталей. Танцюючий будинок композиційними елементами гармонійно вписується в існуючу забудову [2]. Ми вважаємо, що саме Танцюючий будинок має місце в історичній забудові Праги. Так він виглядає досить сучасним і технічним, але він не кричить про себе.

Проаналізувавши зарубіжний та вітчизняний досвід проектування нової форми в історичному середовищі, ми вирішили запропонувати розділити середовище міста на зони: історичну (межі історичного ареалу); буферну (між історичною і сучасною); сучасну.

Історична зона – це середовище, здебільшого центральна частина міста, що склалася історично, тому його збереження важливе для історії. В такому середовищі слід утриматися від проектування нових будівель. Але, якщо все ж таки приходится проектувати, найкращим шляхом для «вписання» сучасної форми в стару архітектурну забудову є мінімізація контрастності стилю, а у випадку хмарочосів – це найменш контрастна форма, спрощена по силуету, що не має різкого кольорового контрасту. Лише така забудова має право на існування поряд з пам'ятками архітектури, якщо постає нагальна необхідність їх сусідства. У іншому випадку сучасні споруди слід розміщувати подалі від історичної забудови, у нових районах, де не виникатиме різкого контрасту форм. Проблема вписування нових будівель в існуючий понад століття ансамбль можлива також за рахунок єдності стилю, в схожості ідей.

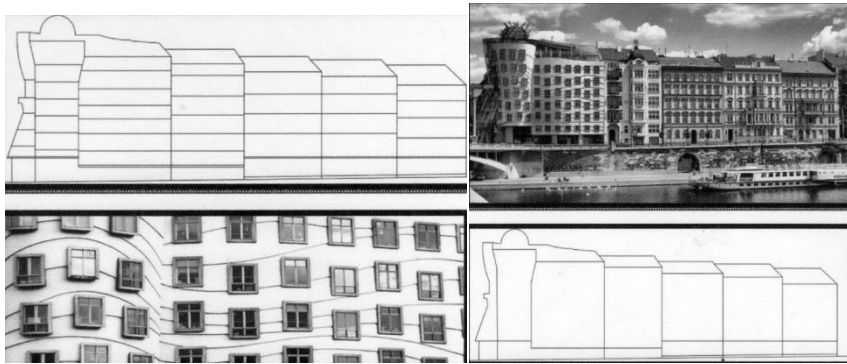

Рис.1 «Танцюючий будинок» силует

Долю центральної історичної частини Києва можна вирішити двома шляхами. Можна закріпити тип і масштаб забудови, що склався засобами стилізаторства або копіювання старих зразків (особливо при заповненні порожнин у забудові вулиць), або максимально можливе збереження історико-архітектурної спадщини при новаторському, але тактовному включення в історичну тканину міста будівель сучасної архітектури.

Буферна зона (між історичною і сучасною) – територія, яка знаходиться максимально близько до історичного середовища, прилегла до нього. В такому середовищі можливе проектування нових будівель, але слід добре аналізувати навколишню забудову, дотримуватися масштабності, в деяких випадках вирішувати рішення вписування в єдності стилів чи схожості ідей.

Сучасна зона – середовище, що не має історичних будівель і споруд, пам'яток архітектури, яке формується сьогодні, зараз і тут. Саме на такій території архітекторам можна будувати свої найекспресивніші твори архітектури,

втілювати в життя споруди великих розмірів, так як інженерно-технічний прогрес відкриває необмежені можливості збільшення фізичних розмірів, дозволяє зводити споруди по всіх координатних напрямках. Природне прагнення скористатися цими новими матеріальними засобами.

Розділивши місто на певні зони, які потребують різних методів та особливостей проектування в історичному, буферному та сучасному середовищах, ми розробили таблицю (табл. 1), де вказано особливості сприйняття однакових вимог в різних зонах.

Врахування цих даних допоможе при проектуванні в історично-сформованому місті в історичній, буферній та сучасній зоні, де будівництва нових об'єктів є необхідністю.

Висновки. Сьогодні історичне середовище вимагає максимально дбайливого до себе відношення, не можна спотворювати її далекими їй архітектурними елементами, порушенням масштабності. Враховуючи особливості проектування нової форми та її масштабності відповідно до виявлених масштабних зон міста можна досягнути органічного поєднання старого історично сформованого середовища із новою архітектурною формою в ньому.

Література

1. Мелодинский Д.Л. Масштабность в современной архитектуре : статья / Д.Л.Мелодинский. - Москва, 2012 – 12 с.
2. Леденева Г.Л. Теория архитектурной композиции : курс лекций / Леденева Г.Л. - Тамбов, 2008. – 80 с.

Аннотация. В статье рассматриваются факторы влияющие на масштабность современной архитектуры в исторической среде. На примерах зарубежного и отечественного опыта выявлены особенности интеграции новых форм в историческую среду.

Проблеми розвитку міського середовища. Вип.1 (11) 2014

Таблиця 1
Особливості сприйняття в історичному, буферному та сучасному середовищі однакових вимог проектування

Вимоги до нової форми	Історичне середовище	Буферне середовище	Сучасне середовище
дотримання поверховості			
аналіз сусідніх забудов			
відповідність середовищу			
мінімізація контрастності стилю			
єдність форм та стилю			
спосіб розміщення нової будівлі			
візуальна рівновага між елементами забудови			
дотримання масштабності			
врахування силуетної побудови			

- важливе

- важливе, але є винятки

- не важливе

Ключевые слова: масштаб, масштабность, современная архитектура, историческая среда.

Annotation. The article deals with the factors that affect the magnitude of contemporary architecture in the historic environment. In the examples of foreign and domestic experience features of new forms integrating into the historic environment have been found.

Keywords: scope, scale, modern architecture, historical environment.

Стаття надійшла до редакції у грудні 2013р.

УДК 727.7

Костюченко О.А.²³

Національний авіаційний
університет, м. Київ, Україна

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНОГО ОБРАЗУ ЦЕНТРІВ МИСТЕЦТВ

Анотація. У статті розглянуто основні тенденції рішень архітектурного образу центрів мистецтв на основі закордонного досвіду. Виявлено основні напрями стилістичних рішень, що використовуються при проектуванні центрів мистецтв та розглянуто нові перспективи в сучасній архітектурі.

Ключові слова. архітектурний стиль, архітектурний образ, центр мистецтв.

Актуальність. З'ясувати особливості закордонного досвіду формування архітектурного образу центрів мистецтва означає усвідомити сутність тих об'єктивних та суб'єктивних умов, в контексті яких вони виникають, існують і розвиваються. Зрозуміти, що визначає форму архітектури комплексу, що визначає специфіку їх

---

²³ © Костюченко О.А.